

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

دانشگاه مازندران

دانشکده علوم اقتصادی و اداری

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد در رشته علوم اقتصادی

موضوع: ساختار فضایی دستمزد در بخش صنعت کشورهای در حال توسعه منتخب با تأکید بر ایران

استاد راهنمای:
دکتر سعید راسخی

استاد مشاور:
دکتر اسماعیل ابونوری

نام دانشجو:
مصطفیہ دیندار رستمی

۱۳۹۰ بهمن

پاپکناری

خدای را پاس می‌گزارم که به من فرصت آموختن عطا فرمود تا جهان را از دیدگاهی علمی ترویجیاتر و باسیشی‌تر بگنم.

دایخبار برخود لازم می‌دانم که از همه عزیزانی که در نوشتمن این پیام نامه مرا یادی رسانده‌اند، قدردانی نمایم. ابتدا از استاد گرامی جناب دکتر سعید راحمی دست

استاد راهنمای، که با دقت و حوصله فراوان، تمامی مطالب این پیام نامه را زیر نظر نیزبین خود قراردادند و پیوسته از راهنماییها و مساعدتهای ایشان برخود اربودم، کمال

مشکر را درام. بدون شک اگر راهنمایی‌ای ایشان بود، هماری راه و آموزنده‌گی مقدور نبی‌گشت. بهچنین از همکاری جناب آقای دکتر اسماعیل ابو نوری در

سمت استاد مشاور که با پیشنهادات ارزشمند، مراعود لطف خویش قراردادند، بسیار پاپکنارم.

علاوه بر این، برخود لازم می‌دانم از زحات بی‌شنبه پر و مادر عزیز و همسر فدکارم که هماره مشوق و حامی من بوده‌اند، نهایت پاس و قدرشناسی را داشته‌باشم.

بهچنین از تمامی استادان گروه اقتصاد که در مدت تحصیل در محضر ایشان کسب علم نموده‌انم، کمال قدردانی را درام و از خداوند بزرگ برای همه این عزیزان توفيق

آرزو می‌نمایم. لازم به ذکر است که هر گونه کمبودی ایغزش در تشریح موضوع مربوط به کاستی‌های گذانده می‌باشد.

تقدیم به

پدر بزرگوارم و مادر مهربانم

دو موجود مقدس، آنان که توانشان رفت تامن به توانایی برسم و موهایشان پیدا کشت تارویم سید باند.

آنان که فروع نجاهشان، کرمی کلامشان و روشنی رویشان، سریاهی جادوگرانی زندگی من است.

آنان که راستی قائم، دلشگنی قاتشان تحبلی یافت. در برابر وجود کرامشان زانوی ادب بر زین می‌نمم و با دلی ملواز عشق و محبت و خنوع، بر دستانشان بوسه

می‌زنم.

خواهر و برادر عزیزم:

که وجودشان شادی بخش و صفاشان مایه آراش من است.

و همسرم

که می‌سودن بختی های این راه را بر من بهوار کرد و با حضور کرمش، آراش را در وجودم جاری ساخت.

چکیده

دستمزد نیروی کار به این دلیل که مهمترین ساز و کارهای ایجاد تعادل در بازار کار به شمار می آیند، از ابعاد مختلف اقتصادی و اجتماعی مورد توجه سیاستگذاران قرار دارد. بنابراین نمی توان به سادگی از کنار آن گذشت و بایستی سعی شود که تمامی عوامل موثر بر آن مورد شناسایی قرار گیرد تا موجب اتخاذ بهترین تصمیمات توسط سیاستگذاران گردد. بر این اساس، مطالعه حاضر درصد است که عوامل موثر بر شکاف دستمزد، میان ایران و کشورهای در حال توسعه ی منتخب را در قالب مدل جغرافیای جدید اقتصادی مورد بررسی قرار دهد. برای این منظور از روش داده های ترکیبی، برای ۱۶ کشور در حال توسعه ی منتخب عضو سازمان تجارت جهانی طی دوره زمانی ۱۹۹۸-۲۰۰۷ استفاده شده است. همچنین، علاوه بر هدف فوق، ساختار فضایی دستمزد صنایع بیش از ۱۰ نفر کارکن، در استان های ایران طی دوره ۱۳۸۶-۱۳۸۲ با استفاده از داده های ترکیبی مورد آزمون قرار می گیرد. نتایج بدست آمده در مطالعه حاضر حاکی از آن است که، مدل جغرافیای جدید اقتصادی توضیح مناسبی برای ساختار فضایی دستمزد کشورهای منتخب و نیز برای استان های ایران فراهم می کند. مشخصاً اندازه ی بازار و فاصله ی وزنی رابطه ی مثبت با دستمزد و قیمت کالاهای غیر قابل تجارت اثر منفی بر ساختار فضایی دستمزد دارند. بنابراین، در تعیین سطوح دستمزد بیش از آنکه ویژگی های نیروی کار یا بهره وری نیروی کار تعیین کننده باشد، شرایط حاکم بر بازار نیروی کار موثر می باشد. بر اساس نتایج تحقیق حاضر به نظر می رسد باید توجه ویژه ای در برنامه های توسعه اقتصادی به منافع ناشی از تراکم و اثر گذاری آن بر دستمزد مبذول گردد.

کلید واژه ها: جغرافیای جدید اقتصادی، ساختار فضایی دستمزد، تراکم، اندازه بازار، هزینه های حمل و نقل.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات تحقیقی
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- تعریف و بیان مسئله
۵	۱-۳- حدود پژوهش و منابع داده ها
۵	۱-۴- اهداف پژوهش
۶	۱-۵- فرضیات پژوهش
۶	۱-۶- روش تحقیق
۶	۱-۷- مراحل پژوهش
	فصل دوم: ادبیات موضوع
۹	۲-۱- مقدمه
۹	۲-۲- جغرافیای اقتصادی: انواع، تفاوت ها
۱۱	۲-۳- جغرافیای جدید اقتصادی
۱۱	۲-۳-۱- دلایل شکل گیری تراکم
۱۳	۲-۳-۲- علیت تجمعی
۱۷	۲-۳-۳- مرکز-پیرامون
۱۷	۲-۳-۳-۱- تحرک نیروی کار
۱۹	۲-۳-۳-۲- کالاهای واسطه ای و خوشه های صنعتی
۲۲	۲-۴- مبانی نظری: انواع مدل های NEG در زمینه ساختار فضایی دستمزد
۲۲	۲-۴-۱- مدل کروگمن (۱۹۹۱)
۲۶	۲-۴-۲- مدل کروگمن- ونبلز (۱۹۹۵)
۳۲	۲-۴-۳- مدل ونبلز (۱۹۹۶)

۳۴	۱۹۹۸- مدل هلپمن (۱۹۹۸)
۴۰	۱۹۹۹- مدل پوگا (۱۹۹۹)
۴۵	۱۹۹۹- مدل فوجیتا، کروگمن و ونبلز (۱۹۹۹)
۴۸	۲-۵- پیشینه تحقیق
۴۸	۲-۱- مطالعات داخلی
۴۹	۲-۲- مطالعات خارجی
۶۲	جمع بندی و نتیجه گیری
	فصل سوم: توصیف داده ها و روش تحقیق
۶۵	۳-۱- مقدمه
۶۵	۳-۲- قلمرو مکانی و زمانی و جامعه آماری
۶۶	۳-۳- نحوه جمع آوری داده ها
۶۶	۳-۴- تبیین روش تحقیق
۶۸	۳-۴-۱- مزایای استفاده از داده های تابلویی
۶۹	۳-۴-۲- روش های تخمین مدل داده های تابلویی
۷۰	۳-۴-۲-۱- روش حداقل مربعات تلفیقی (PLS)
۷۰	۳-۴-۲-۲- مدل اثربار (مدل حداقل مربعات با متغیر موهومنی) (LSDV)
۷۰	۳-۴-۳- مدل اثر تصادفی (REM)
۷۲	۳-۴-۴- مدل پارامتر های تصادفی
۷۲	۳-۵- انواع آزمون ها
۷۲	۳-۵-۱- آزمون چاو
۷۳	۳-۵-۲- آزمون هاسمن
۷۵	۳-۶- تصریح مدل

۷۶	-۳- معرفی متغیرهای تحقیق
۷۶	-۱-۱- متغیر وابسته
۷۶	-۲-۲- متغیرهای توضیحی
۷۹	جمع بندی و نتیجه گیری
	فصل چهارم: برآورد الگو و یافته های پژوهش
۸۱	-۱-۴- مقدمه
۸۱	-۲-۲- تغییرات دستمزد کشور های در حال توسعه منتخب
۸۴	-۳- تغییرات دستمزد در استان های ایران
۸۶	-۴- معرفی اجمالی متغیر ها
۸۷	-۵- برآورد معادله ساختار فضایی دستمزد
۸۷	-۴-۱- بررسی آزمون دیکی فولر
۸۹	-۴-۲- بررسی آزمون چاو
۹۰	-۴-۳- بررسی آزمون هاسمن
۹۰	-۴-۴- تخمین الگو به روش اقتصادسنجی داده های تابلویی
۹۰	-۴-۵-۱- برآورد مدل شکاف دستمزد ایران و کشور های در حال توسعه منتخب
۹۴	-۴-۵-۲- برآورد مدل ساختار فضایی دستمزد در استان های ایران
۹۶	-۴-۵-۳- بررسی فرضیه تحقیق و پاسخ به سوالات پژوهش
۹۶	جمع بندی و نتیجه گیری
	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۹۹	-۱-۵- مقدمه
۱۰۰	-۲-۵- نتایج تحقیق
۱۰۱	-۳-۵- پیشنهادات های تحقیق
۱۰۱	-۱-۳-۵- پیشنهادهای سیاستی

۵-۳-۲- پیشنهاد برای مطالعات آتی

منابع و مأخذ

پیوست: خروجی های کامپیوتر

۱۰۲

۱۰۴

۱۱۴

فهرست شکل ها

عنوان	صفحه
شکل (۱-۲): دلایل به وجود آور ندهی تراکم و خوشه ای شدن	۱۲
شکل (۲-۲): علیت تجمعی	۱۵
شکل (۴-۱): توزیع فضایی دستمزد صنعتی کشور های در حال توسعه منتخب، در سال ۲۰۰۷	۸۳
شکل (۴-۲): توزیع فضایی دستمزد صنعتی در استان های ایران در سال ۱۳۸۶	۸۵

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول (۱-۲): خلاصه مطالعات تجربی انجام شده	۵۹
جدول (۱-۴): معرفی عوامل موثر بر ساختار فضایی دستمزد در مطالعه حاضر	۸۶
جدول (۴-۲): آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعییم یافته روی سطح متغیرها در کشورهای در حال توسعه	۸۷
جدول (۴-۳): آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعییم یافته روی تفاضل مرتبه اول متغیرها در کشورهای در حال توسعه	۸۸
جدول (۴-۴): آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعییم یافته روی سطح متغیرها در استان های ایران	۸۸
جدول (۴-۵): آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعییم یافته روی تفاضل مرتبه اول متغیرها در استان های ایران	۸۹
جدول (۴-۶): نتایج برآورد مدل اثرات تصادفی شکاف دستمزد ایران و کشورهای در حال توسعه منتخب با روش اثرات تصادفی طی دوره زمانی ۱۹۹۷-۲۰۰۷	۹۱
جدول (۴-۷): نتایج برآورد ساختار فضایی دستمزد ایران با روش اثرات تصادفی طی دوره زمانی ۱۳۸۲-۱۳۸۶	۹۴

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار (۲-۱): مکان یابی صنایع در دو منطقه	۱۸
نمودار (۲-۲): دستمزد واقعی در مدل دو کشوری	۲۰
نمودار (۴-۱): مقایسه دستمزد واقعی صنعتی به دلار آمریکا کشورهای در حال توسعه منتخب طی دوره ۱۹۹۸-۲۰۰۷	۸۲
نمودار (۴-۲): مقایسه دستمزد واقعی در استان های ایران طی دوره ۱۳۸۶-۱۳۸۲	۸۴
نمودار (۴-۳) : تفاوت بهره وری و شکاف دستمزد صنعتی ایران و کشورهای در حال توسعه طی دوره زمانی ۱۹۹۸-۲۰۰۷	۹۳

فصل اول:

مقدمه و کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

دستمزد نیروی کار از ابعاد مختلف اقتصادی و اجتماعی مورد توجه سیاستگذاران قرار دارد. در بسیاری از کشور های در حال توسعه، نظام دستمزد کنونی، انگیزه قوی برای کار و تولید بیشتر در بنگاه ها به وجود نمی آورد. این نظام به ویژه شیوه های پاداش دهی و سیستم پرداخت سنتی، اولاً پاسخ گوی محیط اقتصادی بنگاه های امروزی نبوده و حتی نقشی در ارتقای بهره وری نیروی کار ندارند. ثانیاً غیر قابل انعطاف، همچنین ضد انگیزشی بوده و افزایش دستمزد کارگران چندان ارتباطی به شایستگی، توانمندی و مهارت آن ها ندارد(ازروجی و امینی، ۱۳۸۷).

با توجه به اینکه دستمزدها مهمترین ساز و کارهای ایجاد تعادل در بازار کار به شمار می آیند، نمی توان به سادگی از کنار آن گذشت و باستی سعی شود که تمامی عوامل موثر بر آن مورد شناسایی قرار گیرد تا موجب اتخاذ بهترین تصمیمات توسط سیاستگذاران گردد. از جمله متغیرهایی که در این ارتباط می توان مدنظر قرار داد عوامل تجارت بین الملل می باشند. اولین دیدگاهی که به ارتباط بین اشتغال و دستمزد با تجارت پرداخته است، دیدگاه هکشر و اوهلین (H-O)^۱ می باشد. در این نظریه شرایط داخلی تعیین کننده متغیرهای اقتصادی نظیر اشتغال و دستمزد هستند. با حذف یا کاهش موانع تجاری، هر گروه از کشورها به تولید کالاهایی خواهند پرداخت که در آن مزیت نسبی^۲ دارند. بنابراین اشتغال و دستمزد کالاهایی با مزیت نسبی، تحت تأثیر قرار خواهد گرفت(وود، ۱۹۹۷). ولی نگاهی گذرا به آمارهای جهانی نشان می دهد که برخی از کشورها بدون هیچ مزیت نسبی، بیشترین میزان فعالیت و برخی با دارا بودن بالاترین مزیت نسبی، فعالیت های اقتصادی ضعیفی دارند. بنابراین عواملی غیر از مزیت نسبی می توانند تعیین کننده میزان فعالیت های اقتصادی و اثر گذاری آن بر متغیرهای اقتصادی همچون دستمزد و اشتغال باشند(سرنک، ۲۰۰۹) از جمله ای این عوامل،

¹. Heckscher-Ohlin

². Comparative Advantage

³. Wood

⁴. Cirannek

متغیرهای جغرافیایی می باشند که نخستین بار کروگمن^۱ (۱۹۹۱) در چارچوب جغرافیای جدید اقتصادی(NEG)^۲ به آن پرداخت. در چارچوب جغرافیای جدید اقتصادی، مکان یابی ارتباط نزدیکی با سودآوری بنگاه دارد و در این رابطه بنگاه ها تلاش می کنند در نزدیکی بازارها قرار بگیرند(کروگمن، ۱۹۹۹). این تصمیم، اثرات قابل ملاحظه ای بر ساختار فضایی دستمزد دارد(برکمن و دیگران^۳، ۲۰۰۱). مطالعات تجربی صورت گرفته درباره دستمزد، تنها عوامل تعیین کننده ای آن را در بازارکار مورد بررسی قرار داده اند؛ در حالی که بر اساس تئوری های جغرافیای جدید اقتصادی، دستمزد می تواند تابع عوامل جغرافیایی نیز باشد. همچنین، بحث های سیاست گذاری در این زمینه مهم تلقی می شود. مشخصاً، در برنامه های توسعه اقتصادی باید به منافع ناشی از تراکم^۴(تجمع بنگاه ها و مصرف کنندگان در یک مکان) و اثر گذاری آن بر دستمزد نیز توجه شود.

پایان نامه حاضر، از دو جنبه تئوری و تجربی حائز اهمیت است. به لحاظ نظری، پایان نامه حاضر به معرفی مدل های جغرافیای جدید اقتصادی و همچنین بررسی پیوند های تقاضا و هزینه^۵، در تایید اثر تراکم جغرافیایی فعالیت ها بر دستمزد بخش صنعت می پردازد. از طرف دیگر، مطالعات تجربی صورت گرفته درباره دستمزد، تنها عوامل تعیین کننده ای آن را در بازارکار مورد بررسی قرار داده اند؛ در حالی که بر اساس تئوری های جغرافیای جدید اقتصادی، دستمزد می تواند تابع عوامل جغرافیایی نیز باشد.

۱-۲- تعریف و بیان مسئله

در چارچوب جغرافیای جدید اقتصادی(NEG)، مکان یابی ارتباط نزدیکی با سودآوری بنگاه دارد و در این رابطه بنگاه ها تلاش می کنند در نزدیکی بازارها قرار بگیرند(کروگمن ، ۱۹۹۹). این تصمیم، اثرات قابل ملاحظه ای بر ساختار فضایی دستمزد دارد(برکمن و همکاران، ۲۰۰۱). پیرامون

¹. Krugman

². New Economic Geography(NEG)

³. Brakman et al (2001)

⁴. Agglomeration

⁵. Demand and Cost Linkages

جغرافیای جدید اقتصادی، دسترسی به بازار و عرضه کنندگان^۱(پیوندهای تقاضا و هزینه)، عوامل مهمی در توزیع فعالیت‌های اقتصادی می‌باشند(هید و میر^۲، ۲۰۰۳). مشخصاً، با دسترسی آسان‌تر بنگاه‌ها به بازار، میزان فعالیت‌های اقتصادی افزایش می‌یابد که موجب افزایش تقاضای عوامل تولید به ویژه کار و متعاقب آن دستمزد می‌گردد (فرمنش^۳، ۲۰۰۹). همچنین، با دسترسی آسان‌تر بنگاه‌ها به عرضه کنندگان، هزینه حمل و نقل کاهش می‌یابد که موجب افزایش سود و در نتیجه افزایش دستمزد می‌گردد(فالی و همکاران^۴، ۲۰۱۰).

از عوامل موثر در پیوند‌های تقاضا و هزینه می‌توان به اندازه بازار، هزینه حمل و نقل، شاخص قیمت کالاهای صنعتی، قیمت کالاهای غیر قابل تجارت و دستمزد در مناطق دیگر اشاره کرد^۵. در این ارتباط لازم به ذکر است که هر اندازه بازار بزرگ‌تر باشد، تراکم بیشتر و بنابراین دستمزد بالاتر خواهد بود(کروگمن، ۱۹۹۱؛ فرمنش، ۲۰۰۹ و برکمن و همکاران، ۲۰۰۱). همچنین، هرچه فاصله بنگاه از بازار بیشتر باشد، هزینه حمل و نقل و متعاقب آن هزینه تولید بیشتر و دستمزد بالاتر خواهد بود(کروگمن، ۱۹۹۱؛ پوگا^۶، ۱۹۹۹ و هانسن^۷، ۱۹۹۸). بعلاوه، با توجه به مدل پوگا(۱۹۹۹)، با کاهش شاخص قیمت کالاهای صنعتی، بنگاه‌های عرضه کننده نهاده‌ها در نزدیکی مکان تولید قرار می‌گیرند که در این صورت، تراکم و متعاقب آن رقابت افزایش می‌یابد و در نتیجه دستمزد کاهش پیدا می‌کند. قیمت کالاهای غیر قابل تجارت در مدل‌های هلپمن^۸(۱۹۹۸)، به عنوان یک نیروی گریز از مرکز عمل کرده، تراکم را کاهش می‌دهد که در این شرایط، انتظار می‌رود دستمزد‌ها کاهش یابند. سرانجام در چارچوب مدل کروگمن(۱۹۹۱) و براساس فرض تحرک عامل کار، دستمزد یک منطقه تحت تأثیر دستمزد مناطق دیگر قرار می‌گیرد. مشخصاً، افزایش دستمزد یک منطقه

¹. Market and Supplier Access

². Head and Mayer

³. Farmanesh

⁴. Fally et al

⁵. برای مطالعه بیشتر و به عنوان نمونه به فرمنش(۲۰۰۹)، برکمن و دیگران(۲۰۰۵ و ۲۰۰۱) مراجعه کنید.

⁶. Puga

⁷. Hanson

⁸. Helpman

موجب افزایش دستمزد در منطقه‌ی دیگر می‌شود. البته در کنار این متغیرها می‌توان، متغیرهای دیگری مانند بهره‌وری، اشتغال و سرمایه انسانی را به عنوان متغیر کنترلی به کار گرفت. مشخصاً، بهره‌وری می‌تواند با اثرگذاری در فرایند چانه زنی دستمزد، موجب افزایش دستمزد گردد (کازرونی، ۱۳۸۵). همچنین، بر اساس مبانی نظری، افزایش اشتغال موجب کاهش دستمزد می‌شود (کازرونی، ۱۳۸۶) و معمولاً هر چه سرمایه انسانی یک فرد بیشتر باشد، دستمزد وی نیز بیشتر خواهد بود (شاه آبادی، ۱۳۸۶)

۱-۳-حدود پژوهش و منابع داده‌ها

تحقیق حاضر، با استفاده از آخرین آمار و اطلاعات موجود، ساختار فضایی دستمزد در بخش صنعت کشورهای در حال توسعه منتخب را با تأکید بر ایران مورد بررسی قرار می‌دهد. دوره زمانی پژوهش حاضر ۲۰۰۷-۱۹۹۸ میلادی می‌باشد. در انتخاب کشورهای در حال توسعه منتخب دو ویژگی؛ عضویت در سازمان تجارت جهانی (به دلیل تحرک آسان‌تر عوامل تولید به ویژه نیروی کار) و همچنین دسترسی به آمار و اطلاعات، مورد توجه قرار خواهد گرفت. همچنین در این پژوهش ساختار فضایی دستمزد در استان‌های ایران نیز طی دوره ۱۳۸۲-۱۳۸۶ مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

داده‌ها و آمار مورد نیاز برای اندازه‌گیری ویژگی‌های جغرافیایی و همچنین، متغیرهای کنترلی از منابع آماری مختلف همچون، بانک جهانی (WB)^۱، آمار مالی بین‌المللی (IFS)^۲، سازمان بین‌المللی کار (ILO)^۳، مرکز آمار ایران و مرکز نقشه‌کشی ایران، جمع آوری خواهد شد.

۴-۱-اهداف پژوهش

این پژوهش دو هدف را به دنبال دارد. هدف نخست، تحلیل فضایی از دستمزد در بخش صنعت کشورهای در حال توسعه منتخب عضو سازمان تجارت جهانی با تأکید بر ایران می‌باشد. همچنین در

¹. World Bank (WB), www.worldbank.org

². International Finance Statistics (IFS), www.ilo.org

³. International Labor Organization (ILO), www.imfstatistics.org

هدف بعدی، به دنبال تحلیل و بررسی ساختار فضایی دستمزد در استان های ایران نیز می باشد. به عبارت دیگر، مطالعه حاضر به ارزیابی تجربی جغرافیایی جدید اقتصادی در ارتباط با توزیع فضایی دستمزد می پردازد.

۱-۵- فرضیات پژوهش

ویژگی های جغرافیایی نظیر اندازه بازار و هزینه حمل و نقل، بر ساختار فضایی دستمزد در بخش صنعت کشورهای در حال توسعه منتخب موثر است.

۱-۶- روش تحقیق

در این تحقیق، برای تدوین مبانی نظری و مطالعات تجربی از روش کتابخانه ای و برای آزمون فرضیه تحقیق، از روش تحلیل علی و مشخصاً، از روش اقتصاد سنجی داده های ترکیبی برای آزمون ساختار فضایی دستمزد در بخش صنعت کشور در حال توسعه منتخب عضو WTO و همچنین در استان های ایران استفاده خواهد شد.

۱-۷- مراحل پژوهش

در این راستا پژوهش حاضر از ۵ بخش تشکیل شده است در فصل اول به ارائه کلیات تحقیق پرداخته می شود. در فصل دوم، ضمن مروری بر ادبیات موضوع از دیدگاه نظری به بعضی از مطالعات انجام شده در زمینه ساختار فضایی دستمزد اشاره می شود. برای این منظور، در ابتدا پس از معرفی جغرافیایی جدید اقتصادی به بررسی شش مدل ارائه شده در زمینه ساختار فضایی دستمزد می پردازیم. در پایان، به بعضی از مهمترین مطالعات تجربی انجام شده در زمینه موضوع پژوهش حاضر، اشاره می شود.

فصل سوم در دو موضوع کلی متمرکز می شود. موضوع اول، روش شناسی تحقیق است که روش های تخمین و آزمون های مورد استفاده را توضیح می دهد. موضوع دوم، معرفی متغیرهای مورد استفاده در تحقیق می باشد.

فصل چهارم به معرفی مدل ها و تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق اختصاص دارد. برای پردازش داده ها، تخمین مدل در این مرحله، از بسته نرم افزاری Eviews 6.0 استفاده می شود. سرانجام، نتیجه گیری و پیشنهادات تحقیق، بخش پایانی پژوهش حاضر را تشکیل می دهد.

فصل دوم:

ادبیات موضوع